

รูปแบบการเรียนรู้ : ปัจจัยที่มีผลต่อ
พฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนไทย*
Learning Styles : Factors Affecting
Information Behavior of Thai Youths

จุฑารัตน์ ช่างทอง**

Jutharat Changthong

ลำปาง แม่ณมัตย์*** ชลภัส วังษ์ประเสริฐ****

Lampang Manmart, Chollabhas Vongprasert

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ว่ารูปแบบการเรียนรู้มีความสัมพันธ์อย่างไรต่อพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนไทยในยุคที่พัฒนาการ

-
- * บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตเรื่อง รูปแบบพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนไทยจากการศึกษาโดยใช้ทฤษฎีฐานราก สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ** นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ (UDC) และกองทุนพัฒนาคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- *** รองศาสตราจารย์ ดร. กลุ่มวิชาการจัดการสารสนเทศและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- **** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กลุ่มวิชาการจัดการสารสนเทศและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มีผลทำให้สภาพแวดล้อมทางด้านสารสนเทศเปลี่ยนแปลงไป แนวทางการวิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้วัดรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยแบบวัดของ Grasha-Riechmann จากนั้นได้เลือกกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมปลายปีที่ ๔-๖ จำนวน ๓๐ คนของโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่พิเศษเพื่อศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศตามกรอบแนวคิดของ Wilson แล้วจึงนำผลการศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศมาวิเคราะห์ร่วมกับรูปแบบการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนรู้มีผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศเล็กน้อย เนื่องจากรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือของเยาวชนไทยนั้นมีลักษณะของการแบ่งงานกันทำซึ่งไม่ใช่การเรียนรู้ร่วมกัน ดังนั้น พฤติกรรมสารสนเทศจึงยังคงเป็นพฤติกรรมในระดับบุคคล

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนรู้ พฤติกรรมสารสนเทศ เยาวชนไทย

Abstract

This study aimed to investigate the relation of Thai youth's learning styles and their information behavior in the age of rapidly developing ICT that affects the informational environment. This study was a qualitative research study using theoretical sampling to select study areas and 30 participants who were in the last three years of their large high school. Grasha-Riechmann Student Learning Style Scale was used to determine students' learning styles. The results indicated that learning styles slightly affected information behavior since the collaborative learning of Thai youths was to share the task. Information behavior, thus, was at an individual level.

Keywords : learning styles, information behavior, Thai youth

๑. บทนำ

พฤติกรรมสารสนเทศ คือ “พฤติกรรมทั้งหมดของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งสารสนเทศและช่องทางการรับสารสนเทศต่าง ๆ การแสวงหาสารสนเทศทั้งเชิงรุกและเชิงรับ รวมถึงการใช้สารสนเทศ โดยอาจอยู่ในรูปแบบของการสื่อสารแบบเผชิญหน้าและการได้รับสารสนเทศโดยที่ไม่มีเจตนาจะรับสารสนเทศ เช่น การได้ชมโฆษณาจากโทรทัศน์ เป็นต้น” (Wilson 2000) พฤติกรรมสารสนเทศยังเป็นองค์ความรู้พื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมสารสนเทศ สืบเนื่องจากความจำเป็นและความต้องการสารสนเทศทั้งในระดับบุคคล องค์กร และประเทศชาติ ในระดับบุคคลนั้น พฤติกรรมสารสนเทศมีความสำคัญเนื่องจากสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำรงชีวิตมนุษย์จำเป็นต้องใช้สารสนเทศเพื่อการวางแผน การหาข้อเท็จจริง การแก้ไขปัญหา และการเรียนรู้ นอกจากนั้นยังพบว่าผลการศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศในระดับบุคคลนั้นจะยังมีผู้สนใจศึกษาหรือให้ความสำคัญเพิ่มมากขึ้นหากเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อสังคม เช่น แพทย์ นักวิทยาศาสตร์ และนักวิชาการ เป็นต้น เนื่องจากผลของพฤติกรรมสารสนเทศของกลุ่มอาชีพเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสังคมหรือคนจำนวนมาก (Case 2007) อย่างไรก็ตาม มีแนวคิดบ่งชี้ว่า การศึกษาวิจัยพฤติกรรมสารสนเทศเพื่อนำผลวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้นควรริเริ่มศึกษาตั้งแต่วัยเยาวชนโดยเฉพาะผู้ที่กำลังศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาทิ แนวทางขององค์การความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Cooperation and Development : OECD) ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกรวม ๓๐ ประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และฝรั่งเศส เป็นต้น ประเทศเหล่านี้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของเยาวชนระดับนี้มากเนื่องจากเป็นรากฐานเริ่มต้นของการพัฒนาแรงงานฝีมือเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการเตรียมเยาวชนเพื่อการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและบัณฑิตศึกษา และเพื่อความเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีและความได้เปรียบทางเศรษฐกิจ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ๒๕๕๐) ในขณะที่สถิติของประเทศไทยเองที่ผ่านมากลับแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาเยาวชนกลุ่มนี้เพื่อให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร (สกศ. ๒๕๔๘; สกศ. ๒๕๕๑)

อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมสารสนเทศนั้นมีลักษณะเป็นพลวัตและอาจแตกต่างกันไปตามปัจจัยด้านต่าง ๆ ของผู้แสวงหาสารสนเทศ (Wilson 1999; 2000; Todd 2003)

ปัจจัยเหล่านี้อาจสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อพฤติกรรมสารสนเทศได้ เช่น ความแตกต่างทางด้านประชากร อาทิ เพศ อายุ ปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะบุคคล เช่น ระดับการศึกษา บุคลิกภาพ และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ ของผู้แสวงหาสารสนเทศ เช่น สถานที่ทำงาน สภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น และสำหรับเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยเรียนนั้น ปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะบุคคลที่มีความสำคัญประการหนึ่ง คือ รูปแบบการเรียนรู้ (learning styles) ซึ่งมีความหมายครอบคลุมถึงลักษณะทางกายภาพ ความคิด ความรู้สึก หรือวิธีการที่ผู้เรียนแต่ละบุคคลชอบใช้ในการรับรู้ จัดกระทำข้อมูล ตอบสนองสิ่งเร้า หรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน เพื่อน และสภาพแวดล้อมทางการเรียนอย่างค่อนข้างคงที่ (Grasha 1996)

รูปแบบการเรียนรู้จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมของการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (กรมวิชาการ ๒๕๔๓) นอกจากนั้น ยังมีผลการวิจัยจำนวนหนึ่งที่พบว่ารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (สหัส แร่นาค ๒๕๔๖; สมริน อุทสาร ๒๕๕๐; Bahar 2009) งานวิจัยยังพบอีกว่าหากผู้สอนจัดสภาพการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับสภาพที่ผู้เรียนชอบแล้วผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแบบที่ผู้เรียนชอบ (อัจฉรา ธรรมาภรณ์ ๒๕๓๑) ดังนั้น รูปแบบการเรียนรู้จึงเป็นปัจจัยที่นักวิชาการศึกษาเห็นตรงกันว่ามีความสำคัญต่อเยาวชนในวัยเรียน และในส่วนของนักวิชาการด้านพฤติกรรมสารสนเทศก็เห็นพ้องกันว่าน่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสารสนเทศ หากสามารถศึกษาหาความเชื่อมโยงระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับพฤติกรรมสารสนเทศได้จะทำให้เกิดความเข้าใจพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนซึ่งกำลังอยู่ในวัยเรียนเหล่านี้ได้อย่างครบถ้วนรอบด้านมากยิ่งขึ้น (Marchionini 1995; Kuhlthau 2004; Weiler 2004; Heinström 2005) อย่างไรก็ตาม ยังไม่พบการวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมสารสนเทศและรูปแบบการเรียนรู้ ในต่างประเทศพบงานวิจัยเพียงเรื่องเดียวที่ใช้แบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ชื่อ ASSIST (Heinström 2005) ส่วนประเทศไทยนั้นแบบวัดที่นิยมใช้เพื่อจำแนกรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน คือแบบวัดที่มาจากแนวคิดของ Grasha & Riechmann (กรมวิชาการ ๒๕๔๓)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นที่จะศึกษาและทำความเข้าใจว่ารูปแบบการเรียนรู้ของเยาวชนส่งผลหรือมีความหมายอย่างไรต่อพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชน

ในสภาพแวดล้อมทางอิเล็กทรอนิกส์เช่นปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สำคัญคือ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนที่จะมีลักษณะเป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎีและรูปแบบพฤติกรรมที่สามารถอธิบายพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนอย่างละเอียดในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนั้น องค์ความรู้เรื่องรูปแบบการเรียนรู้ที่อาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพของเยาวชน โดยเฉพาะเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน เช่น การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสอนทักษะการรู้สารสนเทศ และการจัดการสารสนเทศหรือแหล่งสารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับเยาวชน ซึ่งนับเป็นความรู้ที่มีความจำเป็นต่อวิชาชีพสารสนเทศและผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเยาวชน หากผู้จัดหลักสูตร ผู้สอน ผู้ให้บริการสารสนเทศ และนักออกแบบบริการสารสนเทศ เข้าใจถึงพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนก็จะสามารถจัดหลักสูตรการเรียนการสอน แหล่งสารสนเทศ และบริการสารสนเทศ ให้ตรงความต้องการหรือสอดคล้องกับรูปแบบพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

๒. กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนไทยในปัจจุบัน รวมทั้งทำความเข้าใจปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชน โดยเฉพาะในบทความนี้จะได้นำเสนอเฉพาะผลวิเคราะห์ปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้เท่านั้น ดังนั้น กรอบแนวคิดในการวิจัยจึงประกอบไปด้วยประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศ และการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ ดังนี้

๒.๑. การศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชน ผู้วิจัยใช้แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศของ Wilson (1981, 1997) ซึ่งระบุถึงพฤติกรรมสารสนเทศของบุคคลโดยทั่วไปและไม่ได้แสดงกระบวนการและรายละเอียดของพฤติกรรมสารสนเทศในแต่ละขั้นตอนไว้ เป็นแต่เพียงแสดงให้เห็นโมทัศน์และความสัมพันธ์กันระหว่างโมทัศน์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสารสนเทศ อันประกอบด้วย ความต้องการ การแสวงหา และการใช้สารสนเทศ ซึ่งผู้วิจัยใช้เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบการศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชน แต่จะศึกษาในแต่ละกระบวนการพฤติกรรมโดยละเอียด

เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยแนวทางของการสร้างทฤษฎีฐานรากต่อไป

๒.๒. การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ ใช้แนวคิดของ Grasha & Riechmann พร้อมกับแบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ “The Grasha-Riechmann Student Learning Style Scales : GRSLSS” ด้วยเหตุผลสำคัญสามประการ คือ ๑) แบบวัดนี้ออกแบบขึ้นโดยเฉพาะสำหรับเยาวชนระดับมัธยมปลาย ระดับวิทยาลัย และระดับอุดมศึกษา (Hruska-Riechmann & Grasha 1982) ๒) แบบวัดนี้ครอบคลุมทั้งด้านความชอบและเจตคติรวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ของเยาวชนอย่างรอบด้านทั้งกับผู้สอนและเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับกับลักษณะพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชน และ ๓) แบบวัดนี้ขยายขอบเขตการทำความเข้าใจเรื่องรูปแบบการเรียนรู้ของเยาวชนออกไปมากถึง ๖ รูปแบบ ช่วยให้เราวิเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของเยาวชนแต่ละบุคคลได้ดียิ่งขึ้น

ตาราง ๑ รูปแบบการเรียนรู้ ๖ รูปแบบ นำเสนอเป็น ๓ คู่ขัดแย้งกัน ดังนี้
(Grasha 1996)

๑) แบบแข่งขัน (Competitive)	๒) แบบร่วมมือ (Collaborative)
รูปแบบ : ผู้เรียนมีลักษณะของการแข่งขันเรียนเนื้อหาเพื่อสอบให้ได้คะแนนสูงกว่าผู้อื่น ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง สนใจแต่ตนเอง และมีแรงจูงใจในการเรียนจากการได้ชนะผู้อื่น กิจกรรมที่ชอบ : เป็นผู้นำกลุ่มในการอภิปราย/ ห้องเรียนที่มีลักษณะของผู้สอนเป็นศูนย์กลาง	รูปแบบ : ชอบกิจกรรมการเรียนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม และการร่วมมือกัน ชอบการมีปฏิสัมพันธ์กัน กิจกรรมที่ชอบ : การบรรยายที่ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยอภิปราย/กลุ่มย่อยสัมมนา/ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเนื้อหา/กิจกรรมกลุ่ม

๓) แบบหลีกเลี่ยง (Avoidant)	๔) แบบมีส่วนร่วม (Participant)
รูปแบบ : ผู้เรียนไม่มีความต้องการที่จะรู้เกี่ยวกับเนื้อหารายวิชาที่เรียน ไม่ให้ความร่วมมือกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน ไม่สนใจที่จะเรียนรู้หรือบางครั้งก็ให้ความสนใจจนเกินขอบเขต กิจกรรมที่ชอบ : หลีกเลี่ยงกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียน/ไม่ชอบการสอบ/ไม่ชอบผู้สอนที่ตึงใจหรือเตรียมสอนมาอย่างดี	รูปแบบ : ผู้เรียนสนใจอยากจะทำเกี่ยวกับเนื้อหาของวิชาที่เรียนและติดตามทิศทางของการเรียนการสอน กิจกรรมที่ชอบ : การบรรยายแบบอภิปราย/ชอบให้ครูมอบหมายงานให้อ่าน/ชอบผู้สอนที่สามารถวิเคราะห์หลังวิเคราะห์เนื้อหาได้ดี
๕) แบบอิสระ (Independent)	๖) แบบพึ่งพา (Dependent)
รูปแบบ : มีความคิดอิสระเป็นตัวของตัวเอง ชอบทำงานคนเดียวมากกว่า แต่ก็รับฟังความเห็นผู้อื่นในชั้นเรียนเฉพาะเนื้อหาที่ตนเห็นว่าสำคัญ เชื่อมั่นความสามารถการเรียนรู้ของตนเอง กิจกรรมที่ชอบ : ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง/ทำงานคนเดียว/ชอบเรียนเนื้อหาที่ตนมีโอกาสคิดหาคำตอบเอง/ชอบโครงการที่ผู้เรียนคิดออกแบบเอง/ห้องเรียนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	รูปแบบ : ผู้เรียนต้องอาศัยผู้สอนให้คำแนะนำ ต้องการความช่วยเหลือและแรงจูงใจภายนอก เช่น คำชม รางวัล เป็นต้น กิจกรรมที่ชอบ : ชอบให้ผู้สอนเขียนโครงร่างหรือจดบันทึกย่อบนกระดานดำ/ให้ผู้สอนกำหนดเส้นตายของการส่งงาน/ห้องเรียนที่ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง

๓. วิธีการศึกษา

การศึกษาว่ารูปแบบการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนไทยอย่างไรนั้น ประกอบไปด้วยวิธีการศึกษา ๒ ส่วน คือ วิธีศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนและวิธีศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของเยาวชน ดังนี้

๓.๑. การศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory Approach) เพื่อให้ได้รายละเอียดของพฤติกรรมสารสนเทศรวมทั้งช่วยให้เข้าใจระบบความคิด ความเชื่อที่มาจากโลกทัศน์ของเยาวชนเองโดยตรง โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชน ประกอบด้วย พื้นที่ในการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลหลัก การเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑.๑. **พื้นที่ศึกษา** ได้มาจากการเลือกเชิงทฤษฎี (Theoretical Sampling) เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในเขตจังหวัดภาคกลางที่สอดคล้องและตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย กล่าวคือ จากบริบทสังคมไทยปัจจุบันที่มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างรวดเร็ว (Information Communication Technology : ICT) ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสารสนเทศทั้งในด้านปริมาณที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงรูปแบบสารสนเทศ และการเปลี่ยนแปลงเครื่องมือในการเข้าถึงสารสนเทศ เทคโนโลยีกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของเยาวชนและอาจเป็นบริบทที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนด้วย ดังนั้น โรงเรียนที่เลือกเป็นพื้นที่ศึกษาจึงควรมีลักษณะเด่นที่สามารถสะท้อนให้เห็นบริบทของพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนในสภาพแวดล้อมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ มีการใช้ ICT ค่อนข้างครบถ้วน ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดลักษณะของพื้นที่ศึกษาไว้เบื้องต้น ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อให้ทราบพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนไทยในสภาพแวดล้อมทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงต้องการโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมเทคโนโลยีสารสนเทศ ภายในโรงเรียนต้องสามารถเชื่อมต่อเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง และจากผลการสำรวจวรรณกรรมบ่งชี้ว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งมีจำนวนนักเรียน ๒,๐๐๐ คน ขึ้นไป จะมีเครื่องคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนใช้ประมาณ ๕๐ เครื่อง ซึ่งมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๔๔; ๒๕๔๕) ๒) ในระดับชั้นมัธยมปลายซึ่งเป็นเยาวชนกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยต้องมีการบูรณาการ ICT เพื่อประกอบการเรียนการสอน และ ๓) ผู้บริหารโรงเรียนยินดีให้ความร่วมมือเข้าร่วมการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยให้สามารถเข้าถึงบรรยากาศของโรงเรียนและเข้าถึงนักเรียน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตอบคำถามวิจัยได้ดียิ่งขึ้น

๓.๑.๒. ผู้ให้ข้อมูลหลัก ใช้วิธีเลือกตัวอย่างเชิงทฤษฎีซึ่งมีกระบวนการ คือ การเลือกเยาวชนคนแรกจะยังไม่กำหนดคุณสมบัติล่วงหน้า แต่จะเลือกจากผู้ที่มีคุณลักษณะตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย กล่าวคือ เป็นเยาวชนไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น ม.๔ - ม.๖ ของปีการศึกษา ๒๕๕๓ อายุ ๑๕-๒๐ ปี แล้วจึงเริ่มสัมภาษณ์เยาวชนคนแรก หลังจากนั้นนำข้อมูลพฤติกรรมสารสนเทศจากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์อย่างละเอียดและกำหนดเป็นมโนทัศน์ (Concept) จากนั้นจัดหมวดหมู่มโนทัศน์ (Categorized) แล้วเชื่อมโยงมโนทัศน์ต่าง ๆ ที่ค้นพบนั้นเพื่อทำเป็นข้อสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศไว้เบื้องต้นก่อน ต่อจากนั้นจึงใช้ข้อสรุปที่ได้เป็นแนวทางการตัดสินใจเลือกเก็บข้อมูลจากเยาวชนรายต่อไป โดยพิจารณาเลือกเยาวชนที่คาดว่าจะให้ข้อมูลและมโนทัศน์ที่ต่างไปจากข้อมูลเดิมที่มีอยู่แล้ว (Negative Case) ทั้งนี้โดยพิจารณาเลือกเยาวชนที่มีความแตกต่างด้านคุณสมบัติในมิติต่าง ๆ อาทิ เพศ ระดับชั้น แผนการเรียน ผลการเรียน และรูปแบบการเรียนรู้ เป็นต้น โดยการสัมภาษณ์จะดำเนินต่อไปจนกระทั่งแบบแผนต่าง ๆ ของกลุ่มมโนทัศน์ของพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนที่เกิดขึ้นนั้นซ้ำ ๆ กัน จนเป็นแบบแผนที่แน่นอน หรือแม้ผู้วิจัยจะได้ข้อมูลใหม่เพิ่มเติมอีกก็ไม่สามารถจะมาปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมข้อสรุปเดิมที่มีอยู่ได้ ซึ่งถือว่าเป็นการอิ่มตัวทางทฤษฎี (Theoretical Saturation) ผู้วิจัยจึงยุติการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักรายต่อไปและหยุดศึกษาข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์และพบว่าได้สัมภาษณ์เยาวชนจำนวนทั้งสิ้น ๓๐ คน

๓.๑.๓. การเก็บข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แนวคำถาม (Guideline) ซึ่งเป็นรายการคำถามที่จัดลำดับไว้เพื่อใช้เป็นแนวทางการสัมภาษณ์เพื่อให้เยาวชนเล่าประสบการณ์หรือการกระทำ ความรู้สึก ทศนคติ เกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศของตนเองออกมาอย่างชัดเจนที่สุดเท่าที่จะทำได้ นอกจากนั้น ยังมีการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หลักสูตรโรงเรียน เอกสารรายงานการประเมินตนเองประจำปี คู่มือนักเรียน ครู และผู้ปกครอง และเว็บไซต์ของโรงเรียน เป็นต้น การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีที่แตกต่างกันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันยังเป็นการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation)

๓.๑.๔. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยแบบสร้างทฤษฎีฐานรากจะทำความเข้าใจไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ในส่วนของการวิเคราะห์

ข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้ (๑) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เยาวชนทั้ง ๓๐ คน ที่ถอดเทปแล้ว มาเขียนบรรยายพฤติกรรมของแต่ละกรณี (Case) อย่างละเอียด ในแต่ละกรณีต้องบรรยายให้เห็นสถานการณ์ รายละเอียดของพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นไปจนกระทั่งสิ้นสุดพฤติกรรม ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยต้องมีความไวทางทฤษฎี (Theoretical Sensitivity) ซึ่งมาจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมสารสนเทศต่าง ๆ กล่าวคือ ในการเขียนบรรยายนั้นต้องสามารถวิเคราะห์ได้ว่าข้อมูลเรื่องใดสื่อถึงพฤติกรรมใด และควรนำเสนอประเด็นพฤติกรรมใดเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อบ้าง (๒) อ่านและทำความเข้าใจเชิงวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมสารสนเทศหลาย ๆ รอบจนทะลุปรุโปร่ง ตามกรอบพฤติกรรมสารสนเทศ คือ ภายใต้อาณัติใดบ้างที่ทำให้เกิดความต้องการใช้สารสนเทศ จากนั้นวิเคราะห์ว่าภายใต้อาณัติใดบ้างที่มีกระบวนการพฤติกรรมเป็นอย่างไร การแสวงหาสารสนเทศในแต่ละสถานการณ์ทำอะไรบ้าง ไปจนกระทั่งได้รับสารสนเทศและนำสารสนเทศไปใช้ (๓) วิเคราะห์พฤติกรรมสารสนเทศตามแนวทางการสร้างทฤษฎีฐานราก โดยใช้กระบวนการสร้างมโนทัศน์จากข้อมูลด้วยเทคนิคการกำหนดรหัส ๓ แบบ เริ่มต้นด้วยการอ่านข้อมูลเพื่อค้นหาความหมายในแต่ละข้อความ เปรียบเทียบความหมายที่พบกับความหมายจากข้อความอื่น ๆ แล้วจึงกำหนดรหัส แทนความหมายนั้น (Open Coding) ข้อความใดที่มีความหมายเดียวกันก็จะได้รับรหัสเดียวกัน ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะสามารถจำแนกและจัดกลุ่มข้อมูลพฤติกรรมตามความหมายที่ปรากฏในข้อความได้ กล่าวได้ว่าเป็นการแตกข้อมูลพฤติกรรมเชิงบรรยายเหล่านั้นให้กลายเป็นหน่วยของมโนทัศน์ จากนั้นหาแก่นของรหัส (Axial Coding) โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ต่าง ๆ แล้วเชื่อมโยงให้เป็นกลุ่มตามความสัมพันธ์ที่วิเคราะห์ได้ หลังจากนั้นเลือกรหัส (Selective Coding) โดยนำข้อมูลที่จัดกลุ่มแล้วมาบูรณาการเป็นเรื่อง การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักคนต่อไปจะเกิดขึ้นในขั้นนี้ เนื่องจากผู้วิจัยเชื่อว่าจะสามารถได้ข้อมูลที่มีความแตกต่างไปจากมิติและคุณสมบัติของมโนทัศน์ที่พบจากการสัมภาษณ์ที่ผ่านมาไปแล้ว การวิเคราะห์และการเก็บข้อมูลจะดำเนินไปจนกระทั่งไม่สามารถปรับเปลี่ยนข้อเสนอที่ได้มาอีกต่อไป ความไวทางทฤษฎีของผู้วิจัยในขั้นตอนนี้ คือ ต้องมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และสามารถให้ความหมายแก่เหตุการณ์และสิ่งที่ปรากฏขึ้นในตัวข้อมูลได้ สามารถมองเห็นข้อเท็จจริงที่ซ่อนอยู่ภายใต้ข้อความต่าง ๆ ได้

๓.๒. การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของเยาวชน ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบวัด GRSLS โดยมีขั้นตอน ดังนี้

๓.๒.๑. **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ประชากรเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้น ม.๔ - ม.๖ ของโรงเรียนพื้นที่ศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๓ จำนวน ๑,๖๖๕ คน ผลจากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำนวน ๓๑๒ คน และเมื่อกำหนดขนาดตัวอย่างในแต่ละระดับชั้น โดยการกำหนดสัดส่วน จำแนกเป็น ๓ ระดับชั้น คือ ม.๔, ม.๕ และ ม.๖ ได้จำนวนนักเรียน ๑๐๒, ๑๐๘ และ ๑๐๒ คน ตามลำดับ หลังจากนั้นจึงสุ่มนักเรียนแต่ละชั้น โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

ผลการวิจัยรูปแบบการเรียนรู้จากกลุ่มตัวอย่างนี้จะได้อาพรวมของรูปแบบการเรียนรู้ของเยาวชน เพื่อจะนำไปใช้สรุปเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ประมาณ ๔-๕ ข้อ ที่มีลักษณะเป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมและความรู้สึกที่มีต่อการเรียนโดยทั่วไป เพื่อใช้สำรวจและสรุปรูปแบบการเรียนรู้ของเยาวชนไทยผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง ๓๐ คน ได้เร็วขึ้น เนื่องจากในเบื้องต้นนั้นเมื่อผู้วิจัยได้ใช้แบบวัด GRSLS จำนวน ๖๐ ข้อ ให้เยาวชนทำเพื่อวัดรูปแบบการเรียนรู้ แล้วจึงเข้าสู่กระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างต่อเนื่อง กลับพบว่าใช้เวลานานเกินไป เยาวชนบางคนเกิดอาการล้า เริ่มพูดคุยและตอบคำถามเพียงสั้น ๆ บางคนไม่สามารถให้เวลาในการสัมภาษณ์ได้นานเพียงพอที่ผู้วิจัยจะได้รายละเอียดของพฤติกรรมอย่างครบถ้วน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องปรับกระบวนการเก็บข้อมูล โดยการวิเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อให้ได้ภาพรวมของรูปแบบการเรียนรู้ของเยาวชนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนโรงเรียนนี้ไว้เบื้องต้นก่อนว่ามีรูปแบบการเรียนรู้ใดบ้าง จากนั้นจึงนำคุณลักษณะของแต่ละรูปแบบการเรียนรู้มาสรุปเป็นข้อคำถามแล้วนำไปถามและตรวจสอบจากเยาวชนทั้ง ๓๐ คน ที่ต้องการศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศ ผลพบว่า การสอบถามเพื่อวัดรูปแบบการเรียนรู้ของเยาวชนโดยวิธีนี้ใช้เวลาน้อยลง โดยใช้เวลาประมาณ ๕ นาที

๓.๒.๒ **เครื่องมือวิจัย** คือ แบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ พัฒนาขึ้นจากแบบวัด GRSLS มีลักษณะเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมและความรู้สึกที่มีต่อการเรียนโดยทั่วไปที่มีลักษณะสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ทั้ง ๖ แบบ รวม ๖๐ ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ โดยให้เลือกเพียงคำตอบเดียว ผลการหาคุณภาพของแบบสอบถามชุดนี้โดยใช้วิธีหาค่า Index

of Congruency : IOC ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ คน พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีความตรงเชิงเนื้อหา ข้อคำถามมีค่า IOC > ๐.๖ ทุกข้อ และสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้แต่ละแบบ จากนั้น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน และเมื่อนำไปทดสอบเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ ๐.๘๖๕

๓.๒.๓ การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากอาจารย์หัวหน้าระดับชั้นทั้งสามชั้นปี เพื่อแจกและเก็บแบบสอบถาม จำนวน ๓๑๒ ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน ๓๑๒ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล รูปแบบการเรียนรู้ของเยาวชนแต่ละคนวิเคราะห์โดยรวมค่าคะแนนแต่ละข้อแต่ละรูปแบบการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนรู้ใดที่มีคะแนนสูงสุด จะสรุปว่าเยาวชนชอบหรือมีรูปแบบการเรียนรู้แบบนั้น

๔. ผลการศึกษา

จากผลการศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนซึ่งประกอบด้วย ความต้องการ การแสวงหา และการใช้สารสนเทศ พบว่า พฤติกรรมสารสนเทศที่สัมพันธ์กับปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้ของเยาวชนคือ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ โดยมีรายละเอียดของพฤติกรรม ดังนี้

๔.๑. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของเยาวชน ผู้วิจัยได้เริ่มต้นสอบถามเยาวชนด้วยการใช้สถานการณ์ที่ต่อเนื่องจากสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความต้องการสารสนเทศว่า เมื่อเกิดความต้องการสารสนเทศแล้วเยาวชนทำอะไร โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ในประเด็นสำคัญคือการนิยามปัญหา การเลือกแหล่งสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ และการประเมินสารสนเทศ ซึ่งผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

๔.๑.๑. การนิยามปัญหาที่ต้องการศึกษาค้นคว้า เยาวชนมักจะนิยามปัญหาด้วยตนเอง โดยการนำหัวข้อการบ้านที่ครูกำหนดมาแยกแยะเป็นคำย่อยเพื่อใช้เป็นคำค้นหาค้นคว้า เยาวชนบางคนโดยเฉพาะผู้ที่มีผลการเรียนดีมักจะมีการวางแผนโดยการกำหนดคำค้น โดยการนำเรื่องมาแยกเป็นประเด็น แล้วนำประเด็นไปสร้างคำค้น

หากเป็นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเยาวชนจะประชุม พูดคุย วางแผนการทำงานโดยทำความเข้าใจกับปัญหาหรือเรื่องที่ทำรายงานให้ตรงกัน รวมทั้งทำข้อตกลงร่วมกัน เมื่อตกลงแล้วมีการวางกรอบขอบเขตของงานที่ต้องทำร่วมกัน รวมทั้งร่วมกันประเมินความยากง่ายของปัญหา จากนั้นเยาวชนจะแบ่งงานกันทำโดยดูจากความถนัด เช่น งานค้นหาข้อมูล การรายงานหน้าชั้น การเขียนรายงาน เป็นต้น จากนั้นเยาวชนไปค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตและหากพบว่ามีปัญหาในการสืบค้นจะนำปัญหามาปรึกษาภายในกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มที่มีผลการเรียนดี หรือมีข้อมูลอยู่เดิมซึ่งเป็นที่รู้ทั่วกันในกลุ่มเพื่อน มักจะได้รับความไว้วางใจให้ทำหน้าที่ค้นข้อมูลของกลุ่ม เมื่อได้รับมอบหมายงานจากครู เยาวชนจะไปค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งแรก หรือบางครั้งก็ถามเพื่อนหรือปรึกษากันภายในกลุ่ม ในกรณีของการค้นหาสารสนเทศตามความสนใจส่วนตัว อาทิ หาข้อมูลนักร้องนักแสดงที่ตนนิยมชื่นชอบเพื่อเป็นแบบอย่าง (Role Model) การหาข้อมูลเพื่อซื้อสินค้าและบริการ รวมทั้งข้อมูลด้านสุขภาพ เยาวชนจะเริ่มนิยามปัญหาจากการกำหนดแนวทางการค้นทุกอย่างด้วยตนเอง โดยการนำประเด็นเรื่องที่สนใจมาใช้เป็นคำค้นทันที เช่น ชื่อนักร้อง นักแสดง หรือชื่อภาพยนตร์ เป็นต้น เยาวชนบางคนวางแผนโดยการกำหนดคำค้น โดยการนำเรื่องมาแยกเป็นประเด็น แล้วนำประเด็นไปสร้างคำค้น จากนั้นเยาวชนเลือกไปค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเช่นเดียวกัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการค้นหาจากเว็บไซต์ที่ตนเองคุ้นเคย

๔.๑.๒. การเลือกแหล่งสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศที่เยาวชนเลือกใช้สำหรับค้นหาสารสนเทศ คืออินเทอร์เน็ต เหตุผล คือ เยาวชนส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นว่าอินเทอร์เน็ตมีข้อมูลทุกอย่างที่ตนต้องการ มีข้อมูลให้เลือกใช้หลายประเภท แต่ละประเภทมีข้อมูลปริมาณมากให้เลือกใช้ ทั้งไฟล์ข้อความ ภาพ เสียง มัลติมีเดีย และยังสามารัคัดลอกและส่งต่อกันได้ง่ายและรวดเร็ว นอกจากนั้น อินเทอร์เน็ตยังสามารถเข้าถึงได้สะดวก ไม่ต้องเดินทางไปไหน เพราะเยาวชนส่วนใหญ่มีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตที่บ้านและสามารถสืบค้นข้อมูลที่ต้องการได้รวดเร็ว และหากต้องการค้นหาที่โรงเรียนก็มีห้องคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ หรือสามารถใช้งานได้ที่ร้านอินเทอร์เน็ต เมื่อสอบถามว่าเหตุใดจึงไม่ไปใช้สารสนเทศจากห้องสมุด เยาวชนอธิบายว่า เพราะการไปใช้ห้องสมุดเป็นเรื่องยุ่งยาก ต้องไปในเวลาที่เปิดให้บริการ ต้องแสดงบัตรสมาชิก ต้องตรวจสอบลายนิ้วมือ แต่จะเข้ามาใช้ห้องสมุดก็ต่อเมื่อครูสั่ง หรือจะใช้ห้องสมุดเมื่อ

ไม่สามารถหาข้อมูลที่ต้องการได้จากอินเทอร์เน็ต พฤติกรรมการเข้าถึงสารสนเทศในห้องสมุดของเยาวชนคือเดินดูและค้นหาหนังสือบนชั้นตามชื่อหนังสือ หากพบหนังสือที่ต้องการก็จะนำลงมาจากชั้น บางคนใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือค้นหาหนังสือที่ต้องการโดยใช้ชื่อเรื่องค้นหาหนังสือที่ต้องการ และบางคนสอบถามจากบรรณารักษ์ ให้บรรณารักษ์หยิบหนังสือให้ หรือให้ชื่อบอกชั้นที่เก็บหนังสือให้

๔.๑.๓. การเข้าถึงสารสนเทศ เครื่องมือที่ใช้คือ Google เยาวชนเลือกใช้เพราะเชื่อมั่นว่า Google สามารถค้นหาข้อมูลได้ทุกอย่างตามความต้องการ ทั้งยังค้นไต่จายรวดเร็ว วิธีการค้นที่ใช้ คือ นำคำสั่งการบ้านของครูมาใช้เป็นคำค้น เมื่อสอบถามว่าผลการค้นตรงตามความต้องการหรือไม่ เยาวชนตอบว่าผลการค้นที่ได้ตรงตามความต้องการ โดยจะเลือกจากผลการค้นรายการแรกเพราะคิดว่าจะได้ข้อมูลจำนวนมาก แต่หากผลการค้นไม่ตรงตามความต้องการ เยาวชนก็ยังคงพอใจเนื่องจากในขณะเดียวกันอาจพบเห็นว่ามีรายการอื่น ๆ ปรากฏขึ้น เช่น คำศัพท์อื่นปรากฏอยู่ร่วมด้วย ทำให้เยาวชนคิดว่ายังมีคำอื่นที่มีความหมายเดียวกันหรือเกี่ยวข้องกันที่สามารถนำไปค้นต่อได้อีก ในกรณีที่ค้นแล้วไม่พบข้อมูลจะค้นซ้ำอีก หากยังไม่พบข้อมูลที่ต้องการจะกลับไปถามข้อมูลจากครูเพื่อให้อธิบายเพิ่มเติม ซึ่งครูเองอาจแนะนำเว็บไซต์ให้ไปค้นหาข้อมูลเองหรือแนะนำให้ไปค้นหาจากห้องสมุด หรือกลับไปถามเพื่อนเพื่อให้แนะนำเว็บไซต์ที่มีข้อมูลให้ นอกจากนั้นยังเข้าถึงเว็บไซต์ที่ต้องการโดยตรงเพราะมีความคุ้นเคย หรือคาดว่าจะค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้จากเว็บไซต์ดังกล่าว เช่น เว็บไซต์นักร้องนักแสดงของกลุ่มแฟนคลับ โดยได้รับคำแนะนำมาจากกลุ่มเพื่อนที่นิยมเรื่องเดียวกันทั้งในสังคมจริงและสังคมออนไลน์ เป็นต้น

๔.๑.๔ การประเมินสารสนเทศ เมื่อค้นหาสารสนเทศที่ต้องการจากอินเทอร์เน็ตแล้ว เยาวชนจะประเมินจากแหล่งสารสนเทศก่อน โดยใช้วิธีสังเกตจากชื่อเว็บไซต์ เช่น เลือกใช้เว็บไซต์สารานุกรมออนไลน์วิกิพีเดียเป็นประจำเพราะคิดว่าเป็นเว็บไซต์สารานุกรมที่น่าเชื่อถือ นอกจากนั้น ยังเลือกเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยหรือเว็บไซต์ของอาจารย์มหาวิทยาลัย หรือเลือกใช้เว็บไซต์หน่วยงานราชการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งสองรายการดังกล่าว เช่น มหาวิทยาลัยและอาจารย์มหาวิทยาลัย ยังเป็นแหล่งสารสนเทศที่เยาวชนให้ความเชื่อถือ จากนั้นจึงเข้าเว็บไซต์เพื่อประเมินเนื้อหาสารสนเทศว่ามีเนื้อหาตรงตามการบ้านที่ครูสั่งหรือไม่ ถ้าข้อมูลที่ค้นได้ตรงตามที่ครูสั่ง

แต่มีข้อมูลให้เลือกมาก เยาวชนจะเลือกจากข้อมูลที่มีลักษณะสั้นกระชับและอ่านง่าย ไม่เลือกรายการที่ให้ข้อมูลยาวเพราะไม่ย่ออ่าน เยาวชนยังระบุถึงลักษณะของข้อมูลที่ไม่เลือกใช้ว่า เป็นข้อมูลในกลุ่ม Weblog และ Web Broad โดยให้เหตุผลว่าไม่น่าเชื่อถือเป็นเพียงข้อมูลที่พูดคุยกันเท่านั้น หลังจากนั้นจะประเมินว่าได้สารสนเทศเพียงพอต่อความต้องการหรือไม่ หากเพียงพอก็ยุติการสืบค้น แต่หากไม่เพียงพอหรือสารสนเทศที่ค้นได้ไม่ตรงกับความต้องการ เยาวชนจะย้อนกลับไปเริ่มต้นค้นหาใหม่ ซึ่งอาจเริ่มตั้งแต่การนิยามปัญหาใหม่ หรือเปลี่ยนแหล่งสารสนเทศ หรือเปลี่ยนวิธีการเข้าถึงสารสนเทศ

๔.๒. รูปแบบการเรียนรู้ของเยาวชน แยกผลการวิเคราะห์เป็นสองส่วน คือ รูปแบบการเรียนรู้ของเยาวชนในภาพรวมและรูปแบบการเรียนรู้ของเยาวชนผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

๔.๒.๑ รูปแบบการเรียนรู้ของเยาวชนในภาพรวม จากกลุ่มตัวอย่าง ๓๑๒ คน พบว่า เยาวชนมีรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือมากที่สุด ร้อยละ ๔๒.๙๕ รองลงมาคือแบบพึ่งพา ร้อยละ ๒๐.๕๑ สำหรับรูปแบบการเรียนรู้ที่พบน้อยที่สุด คือ แบบหลีกเลี่ยง พบเพียงร้อยละ ๔.๔๙ เท่านั้น

๔.๒.๒ รูปแบบการเรียนรู้ของผู้ให้ข้อมูลหลัก ๓๐ คน พบว่ามีความสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของเยาวชนในภาพรวม โดยพบว่าเยาวชนมีรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือมากที่สุด ๒๕ คน โดยส่วนหนึ่งของเยาวชนกลุ่มนี้ได้บรรยายความชอบของตนที่มีต่อบรรยากาศในชั้นเรียนและกลุ่มเพื่อนไว้คล้ายกัน เช่น เยาวชนหญิงชั้น ม.๔ แผนการเรียนวิทยาศาสตร์เล่าถึงบรรยากาศการเรียนที่ชอบว่า “อย่างเวลาเรียนในห้อง ก็ถ้าถามแล้วช่วยกันตอบ บรรยากาศมันก็ดีนะคะ เพราะว่าครูเขาก็เตรียมอะไรมาเยอะ แต่บางวันถ้าถามแล้วไม่ตอบก็โดนเลยคะ จัดตอบทีละคนเลย มันก็จะช้ากว่า แล้วบางทีถ้าครูเขาโกรธเขาก็จะไม่ค่อยอธิบายเลยคะ (M4_7)” และเมื่อสอบถามเยาวชนถึงการให้ความร่วมมือแก่ครูและเพื่อน ๆ ในการทำการบ้านตามที่ได้รับมอบหมาย หรือสอบถามว่าชอบทำงานร่วมกับเพื่อนหรือไม่ เยาวชนหญิงชั้น ม.๖ กล่าวว่า “ก็ดีนะคะ งานกลุ่มมันช่วยกันได้ ก็ช่วยกันทุกอย่าง บางอย่างถ้าทำคนเดียวหนูว่าทำไม่ทันแน่ (M6_27)”

ต่อมาเมื่อต้องทำการบ้านตามที่ครูสั่ง เยาวชนจะคิดถึงการกลับไปค้นหาข้อมูลเพื่อการเรียนจากอินเทอร์เน็ตที่บ้านของตนเอง เนื่องจากเยาวชนทั้ง ๒๕ คน มี

อินเทอร์เน็ตไว้ใช้งานที่บ้าน วิธีการค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตของเยาวชนกลุ่มนี้คือการค้นหาข้อมูลที่ต้องการจาก Google โดยใช้คำสำคัญที่ได้จากหัวข้อเรื่องการบ้าน เช่น เยาวชนชายเล่าถึงวิธีการค้นของตนว่า “ครูให้หาข่าวไปติดบอร์ดที่โรงเรียนคนละข่าวเกี่ยวกับโลกร้อนครับ ผมก็ใช้ Google ครับ แล้วก็พิมพ์คำว่า โลกร้อนไปเลย (M5_14)” นอกจากนั้นในบางครั้งยังมีความพยายามเปลี่ยนคำค้นใหม่เพื่อให้ได้ผลการค้นที่แตกต่างไปจากเดิม รวมทั้งมีความพยายามหาสารสนเทศจากหลายแหล่ง เช่น เยาวชนหญิงคนหนึ่งหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตแล้วค้นหาข้อมูลจากห้องสมุดเพิ่มเติม แต่มีข้อสังเกตคือรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือของเยาวชนไทยที่ค้นพบจากงานวิจัยนี้ไม่ได้มีทัศนคติในการร่วมมือกันเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันแต่เป็นการร่วมมือกันเพื่อแบ่งงานกันทำ เป็นการร่วมมือกันในลักษณะของการทำงานกลุ่มเพื่อลดภาระงานให้น้อยลงโดยการแบ่งงานกันทำตามหน้าที่ต่าง ๆ เช่น งานรายงานหน้าชั้นเรียน และงานค้นหาข้อมูล เป็นต้น

นอกจากนั้น ยังพบเยาวชน ๕ คน มีรูปแบบการเรียนรู้แบบพึ่งพา จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า เยาวชนไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียน เช่น เมื่อได้รับคำสั่งจากครูให้ทำการบ้าน แบบฝึกหัด หรือรายงานต่าง ๆ จะไม่ชอบทำการบ้าน หรือส่งงานช้า จะทำงานตามที่ครูสั่งเท่านั้น ดังเช่นที่เยาวชนชายชั้น ม.๖ กล่าวว่า “ข้อมูลเหวอครับ... ส่วนมากจะไม่ค่อยได้งานเท่าไรครับ คือถ้างานต้องเป็นอาจารย์สั่งมาถึงจะค่อยหา คือถ้าหาเองก็ต้องเป็นเรื่องที่ตัวเองสนใจ (M6_23)” และเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อน ๆ พบว่า เยาวชนจะพึ่งพาสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม เช่น เยาวชนชายชั้น ม.๔ เล่าถึงหน้าที่ของตนในกลุ่มว่า “งานกลุ่มนี้ผมไม่ค้นข้อมูลนะ ส่วนใหญ่ผมไม่ได้เป็นฝ่ายค้นข้อมูล เพื่อน ๆ จะค้นกัน แต่ถ้าเป็นงานเดียวก็ลอกเพื่อนเอา (M4_5)” นอกจากนั้น ยังพบว่าเยาวชนจะตั้งใจทำงานที่สั่งและให้ความสำคัญเฉพาะคำสั่งที่เข้มงวดที่สุดเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเยาวชนชาย ม.๖ ที่อธิบายเกี่ยวกับการทำการบ้านของตนว่า “การบ้านผมไม่เคยทำเลยครับ อย่างการบ้านวิชาเลขที่อาจารย์ให้ทำนะ ๔๐ หน้า ๒๐ ชุด ผมไม่ได้เขียนเลย...ส่วนถ้าจะมีงานกลุ่มที่ต้องช่วย ผมก็ช่วยเค้านะ บอกตรง ๆ เลย ผมขี้เกียจ...แต่ถ้าวิชาไหนที่ผมรู้ว่าถ้าผมไม่ทำแล้วรับรองได้ศูนย์แน่นอนผมจะนั่งทำนะ (M6_22)”

ในสถานการณ์ความต้องการสารสนเทศของเยาวชนกลุ่มนี้พบว่า เยาวชนยังคงต้องการให้ครูหรือเพื่อนที่เรียนเก่งกว่าให้การสนับสนุนในกิจกรรมการเรียนรู้และการ

ทำกิจกรรมอื่น เช่น การสอบ เยาวชนจะเป็นฝ่ายรอรับสารสนเทศจากเพื่อน ดังเช่นเมื่อ สอบถามเยาวชนชายที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้น ม.๖ เกี่ยวกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัยว่า หาข้อมูลอย่างไร กลับพบว่าเยาวชนยังคงไม่ค้นหาสารสนเทศด้วยตนเองด้วยเช่นกัน เช่น “ผมไม่หาหรอกครับ เดี่ยวเพื่อนก็บอก แล้วผมค่อยเข้าไปดูตามมหาลัยที่ผมจะเข้า อีกที (M6_22)” นอกจากนั้น พบว่า เยาวชนคนเดิมยังไม่ชอบเข้าไปค้นหาสารสนเทศ จากห้องสมุดแต่จะเข้าไปใช้เมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น “ผมจะเข้าห้องสมุดก่อนเข้า ห้องสอบ ก่อนที่จะสอบตามวิชา จะต้องเอาเนื้อหามาเปิดอ่าน ดูสูตร พวกฟิสิกส์อะไร พวกนี้ (M6_22)” ส่วนการค้นหาสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตนั้น เยาวชนจะนำคำสั่งที่ครู ให้ทำการบ้านมาใช้เป็นคำสำคัญสำหรับค้นหาสารสนเทศทันที เมื่อค้นได้สารสนเทศที่ ต้องการจะเลือกใช้ข้อมูลที่สั้น เข้าใจง่าย และไม่ใช้แหล่งสารสนเทศอื่น ๆ เพิ่มอีก วิธีการค้นคือ ใช้คำค้นเพียงคำเดียว เช่น “วิธีการก็เลือกพิมพ์คำกลาง ๆ คำวิชาการ มันก็จะได้ข้อมูลเยอะ อย่างการบ้านที่หนูทำ ก็พิมพ์คำว่า พีโรโมน ไปเลย...ส่วนตัวหนูจะ เลือกอันที่ข้อมูลไม่เยอะ เข้าใจได้ง่าย สั้น ๆ (M6_29)” อย่างไรก็ตาม เยาวชนกลุ่มนี้ ชอบค้นหาสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตมากกว่าแหล่งอื่น ๆ เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจ เนื่องจากประทับใจว่าสามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้ทุกอย่าง

๔.๓. ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้และพฤติกรรมสารสนเทศ

เยาวชนที่มีรูปแบบการเรียนรู้เป็นแบบร่วมมือและแบบพึ่งพา มีพฤติกรรมสารสนเทศ แตกต่างกันเพียงเล็กน้อยในพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศเท่านั้น โดยในกลุ่มเยาวชนที่มี รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือพบพฤติกรรมการทำงานให้คนที่เรียนเก่งไปค้นข้อมูล นอกเหนือไปจากนั้นแล้วพฤติกรรมสารสนเทศส่วนใหญ่ก็ยังคงคล้ายกัน

๕. อภิปรายผล

๕.๑. พฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนไทย รูปแบบพฤติกรรมสารสนเทศ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงของมิติทัศน์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในการ วิจัยครั้งนี้จะเห็นรายละเอียดของพฤติกรรมอย่างชัดเจนว่าพัฒนาการทางด้าน ICT ส่งผลต่อการเข้าถึงสารสนเทศ คือ เยาวชนใช้อินเทอร์เน็ตเพราะเชื่อมั่นว่ามีสารสนเทศที่ ต้องการทุกอย่าง แต่ไม่สนใจไปใช้ห้องสมุดเพราะการไปห้องสมุดคือความยุ่งยาก

ห้องสมุดจึงไม่ใช่ที่พึ่งหลักสำหรับการค้นหาสารสนเทศอีกต่อไป ในทางกลับกันอินเทอร์เน็ตกลายเป็นที่พึ่งของผู้ใช้เมื่อต้องการสารสนเทศและมี Google เป็นเสมือนบรรณารักษ์หรือครูคอยชี้แนะว่าจะค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างไร เช่นเดียวกับบทบาทของครูที่กลายเป็นผู้แนะนำแหล่งสารสนเทศให้เยาวชน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลให้ทัศนคติของห้องสมุดเปลี่ยนไป โดยมีรายละเอียดของพฤติกรรมที่เพิ่มขึ้นจากรูปแบบพฤติกรรมสารสนเทศของ Wilson (1997) ที่อธิบายไว้เฉพาะประเภทการแสวงหาสารสนเทศเท่านั้น เช่น การได้รับสารสนเทศที่ตนเองมิได้ริเริ่ม อาทิ การได้ฟังรายการสารคดีจากวิทยุ เป็นต้น แต่ Wilson ไม่ได้อธิบายให้เห็นรายละเอียดของพฤติกรรมสารสนเทศแต่อย่างใด

๕.๒. รูปแบบการเรียนรู้ของเยาวชนไทย ผลการวิเคราะห์ในภาพรวมที่พบว่านักเรียนมีรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือมากที่สุด (ร้อยละ ๔๒.๙๕) แม้ว่าจะแตกต่างจากงานวิจัยเรื่องอื่น ๆ ที่ผ่านมาที่สรุปผลไว้ว่าเยาวชนไทยส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมากที่สุด (อาภาภรณ์ ศิริวาทเนย์ ๒๕๓๓; นาฎหทัย หัตยาภิรมย์ ๒๕๔๐; ภรณ์ชนก บุรณะเรข ๒๕๔๕; สหัส แร่นาค ๒๕๔๖; สมริน อุทสาร ๒๕๕๐) แต่ลักษณะของรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่พบในเยาวชนส่วนใหญ่จากการศึกษาค้นนี้ยังคงสอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นที่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวัยทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศได้อย่างมีวุฒิภาวะ (สุรางค์ ไควตระกูล ๒๕๔๔) นอกจากนี้ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือยังมีลักษณะของการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสูงจึงเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกและได้แสดงความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้ระหว่างเพื่อนและครู อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือของเยาวชนไทยที่ได้จากการสัมภาษณ์เยาวชนผู้ให้ข้อมูลหลักแตกต่างจากคำอธิบายของ Grasha & Riechmann (Grasha 1996) ที่ระบุไว้ว่าผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือจะร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดถือห้องเรียนเป็นแหล่งปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการเรียนรู้เนื้อหาวิชา ให้ความร่วมมือแก่ครูและเพื่อน แต่การเรียนรู้แบบร่วมมือของเยาวชนไทยที่ค้นพบจากงานวิจัยนี้เป็นความร่วมมือกันเพื่อแบ่งงานกันทำ ร่วมมือกันในลักษณะของการทำงานกลุ่มเพื่อลดภาระงานให้น้อยลงโดยการแบ่งงานกันทำตามหน้าที่ต่าง ๆ เช่น งานรายงานหน้าชั้นเรียนและงานค้นหาข้อมูล เป็นต้น ผลการวิจัยในประเด็นนี้เป็นข้อแตกต่างในรายละเอียดของ

รูปแบบการเรียนรู้ที่ไม่พบในงานวิจัยรูปแบบการเรียนรู้ของเยาวชนไทยเรื่องอื่น ๆ ที่ใช้แนวคิดรูปแบบการเรียนรู้ของ Grasha & Riechmann อาจเป็นเพราะงานวิจัยที่ผ่านมาเป็นการทดสอบจากแบบวัดเพียงวิธีเดียวเท่านั้น

๕.๓ ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้และพฤติกรรมสารสนเทศ
 พฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนที่ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการเรียนรู้แตกต่างกัน ครั้งนี้ยังคงเป็นพฤติกรรมที่ไม่สามารถให้ภาพรวมเป็นพฤติกรรมของกลุ่มที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนได้ ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย เพราะรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Style) ตามกรอบแนวคิดเดิมของ Grasha & Riechmann นั้น ผู้เรียนจะร่วมมือเพื่อเรียนรู้ร่วมกัน แต่รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือของเยาวชนไทยจากผลวิจัยนี้ต่างออกไปโดยที่เยาวชนไม่ได้มีทัศนคติในการร่วมมือกันเพื่อเรียนรู้ร่วมกันแต่มีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งงานกันทำและเพื่อลดภาระงาน พฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนจึงยังเป็นพฤติกรรมสารสนเทศของแต่ละบุคคลไม่ใช่พฤติกรรมสารสนเทศของกลุ่ม อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Heinstrom (2005) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศและรูปแบบการเรียนรู้ และถึงแม้ว่าจะใช้กรอบแนวคิดในการวัดรูปแบบการเรียนรู้ต่างกันแต่ผลการวิจัยพบว่าเยาวชนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ต่างก็มีพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศต่างกัน

๖. สรุปและข้อเสนอแนะ

การนำวิธีการสร้างทฤษฎีฐานรากมาใช้ศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศครั้งนี้ปรากฏเป็นผลวิจัยที่ให้รายละเอียดของพฤติกรรมสารสนเทศที่มาจากโลกทัศน์ของเยาวชนที่อยู่ในปรากฏการณ์นั่นเอง ทำให้สามารถทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่กำลังศึกษาได้มากขึ้น ซึ่งต่างจากการที่ศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศโดยใช้แบบสำรวจหรือแบบสอบถาม เช่นที่ผ่านมา ซึ่งมักจะได้คำตอบเป็นรายข้อแต่ไม่สามารถเห็นรายละเอียดหรือคำอธิบายในแต่ละพฤติกรรมได้ กอปรกับการสร้างทฤษฎีฐานรากเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยสามารถใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลได้หลายวิธีทำให้ข้อมูลที่ได้ละเอียดเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์ต่อไป อย่างไรก็ตาม ในส่วนของข้อจำกัดที่เกิดขึ้นจากการใช้วิธีการสร้างทฤษฎีฐานราก

คือ การศึกษาและการตีความข้อมูลครั้งนี้กระทำโดยผู้วิจัยคนเดียว ดังนั้น จึงอาจได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์เดิมและแนวคิดทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้เป็นกรอบแนวคิด เช่น การใช้กรอบแนวคิดรูปแบบพฤติกรรมสารสนเทศของ Wilson ที่นำมาใช้เพื่อการทบทวนวรรณกรรมและเก็บข้อมูลมากเกินไปทำให้มีโน้ตที่เกิเกิดขึ้นนำไปตีความได้อย่างจำกัด การตีความโดยผู้วิจัยอื่นที่มีประสบการณ์แตกต่างออกไปอาจทำให้ได้มีโน้ตที่ต่างกันออกไปด้วย

นอกจากนั้น การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ทฤษฎีฐานรากเพื่อให้ได้ข้อเสนอที่นำไปพัฒนาเป็นทฤษฎีได้ แต่การทดสอบซ้ำเพื่อพัฒนาเป็นทฤษฎีต้องนำไปศึกษาในวงกว้าง เพราะฉะนั้นในการศึกษาค้นคว้านี้ซึ่งพบว่าเยาวชนใช้ ICT มาก แต่เป็นการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่มีบริบทคล้ายกัน เช่น เยาวชนส่วนใหญ่อยู่ในเขตเมืองและมีความพร้อมในการเข้าถึง ICT ดังนั้น ควรนำรูปแบบพฤติกรรมสารสนเทศที่ได้ไปศึกษาหรือทดสอบซ้ำในเยาวชนกลุ่มอื่น ๆ ที่มีบริบทที่ต่างกัน อาทิ เยาวชนที่ไม่มีความพร้อมหรือไม่สามารถเข้าถึง ICT ได้สะดวก และควรนำรูปแบบพฤติกรรมที่ศึกษาได้จากงานวิจัยนี้ไปทดสอบซ้ำในกลุ่มเยาวชนที่มีจำนวนมากขึ้น เพื่อให้มีจำนวนเพียงพอที่จะสามารถทดสอบทางทฤษฎีได้

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. กลวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิธีการเรียน. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, ๒๕๔๔.
- นาฏนัย หัตถาภิรมย์. ระดับของแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาสายสามัญ ประเภทชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๐.

- ภรณ์ชนก บุรณะเรช. รูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, ๒๕๔๕.
- สมริน อุทสาร. การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ที่มีแบบการเรียนรู้ต่างกัน จากบทเรียนเครือข่าย วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
พื้นฐาน ๔. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๐.
- สหัส แร่นาค. รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญ
ศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
วิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๔๖.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานสำรวจสถานภาพและความ
พร้อมในการใช้งานคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน
มัธยมศึกษาทั่วประเทศ. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่ง
ชาติ สกศ., ๒๕๔๔.
- _____. รายงานสำรวจสถานภาพและความพร้อมในการใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาทั่ว
ประเทศ. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานเทคโนโลยีกับการเรียนรู้ สกศ., ๒๕๔๕.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ). รายงานการวิจัยเรื่องการสอนโครงข่ายองค์
ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญตั้งแต่ พ.ศ.
๒๕๔๒-๒๕๔๗ (ฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ : กลุ่มพัฒนานโยบายการเรียนรู้
ด้านภูมิปัญญาและการท่องเที่ยว สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการ
เรียนรู้ สกศ., ๒๕๔๘.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ). รายงานการศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ.
๒๕๔๙. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๐.
- _____. สภาวะการศึกษาไทย ปี ๒๕๕๐/๒๕๕๑ ปัญหาความเสมอภาค
และคุณภาพของการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

อัจฉรา ธรรมาภรณ์. **จิตวิทยาการเรียนรู้**. ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๓๑.

อาภาภรณ์ ศิริอาคเนย์. **การศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาต่างกัน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓.

Bahar, Mehmet. "The relationships between pupils' learning styles and their performance in mini science projects." **Educational Sciences : Theory and Practice** 9,1 (2009), 31-49.

Case, Donald Owen. **Looking for Information : A survey of research on information seeking, needs, and behavior**. 2nd ed. New York : Elsevier, 2007.

Grasha, A. F. **Teaching with style**. Pittsburgh, PA : Alliance, 1996.

Heinstrom, Jannica. "Fast surfing, broad scanning and deep diving the influence of personality and study approach on students' information-seeking behavior." **Journal of Documentation** 61, 2 (2005), 228-247.

Hruska-Riechmann, S., & Grasha, A. F. "The Grasha-Riechmann student learning style scales." In J. Keefe (Ed.). **Student learning styles and brain behavior**. 81-86. Reston, VA : National Association of Secondary School Principals, 1982.

Kebede, Gashaw. "The changing information needs of users in electronic information environments." **The Electronic Library** 20 (2002), 14-21.

Kuhlthau, Carol C. **Seeking meaning : A process approach to library and information services**. 2nd ed. Westport : Libraries Unlimited, 2004.

Large, Andrew, Beheshti, Jamshid, & Rahman, Tarjin. "Gender differences in collaborative Web searching behavior : An elementary school study."

Information Processing and Management 38 (2002), 427-433.

Marchionini, Gary. **Information seeking in electronic environments**. Cambridge : Cambridge University Press, 1995.

Shenton, Andrew K. "Research into young people's information-seeking : Perspectives and method." **Aslib Proceedings : New Information Perspectives** 56 (2004), 243-254.

Todd, Ross J. "Adolescents of the information age : Patterns of information seeking and use and implications for information professionals." **School Libraries Worldwide** 9 (2003), 27-46.

Weiler, Angela. "Information-seeking behavior in generation Y students : Motivation, critical thinking, and learning theory." **The Journal of Academic Librarianship** 33 (2004), 46-53.

Wilson, T.D. "Human information behavior." **Information Science Research** 3 (2000), 49-55.

_____. "Models in information behaviour research." **Journal of Documentation** 55 (1999), 249-270.

_____. On user studies and information needs. **Journal of Documentation** 37 (1981), 3-15.

_____. **Recent trends in user studies : Action research and qualitative methods**. Accessed March 20, 2007. Available from <http://informationr.net/ir/5-3/paper76.html>

Wilson, T.D. Trends in . . . A critical review information behaviour : An interdisciplinary perspective. **Information Processing & Management**, 33 (1997), 551-572.

